

22—27 april.

Debatter m. m.

Tisdagen den 27 april.

Sid.

Svar på interpellationer:

av herr Sten ang. reglerna för resning i mål	9
av herr Magnusson ang. vidgad avdragsrätt vid kommunal inkomsttaxering	11
av herr Persson, Karl, om skärpt deklarationskontroll beträffande handel med livdjur m. m.	13
av herr Ohlon ang. studerandes inkallande till värnpliktstjänstgöring	15
av herr Grym ang. uttryckningstiden för vissa värnpliktiga m. m.	18

Samtliga avgjorda ärenden.

Torsdagen den 22 april.

Gemensamma omröstningar:

ang. anslag till fiskerilånefonden	3
ang. anslag till avlöningar vid lantmäteristaten	4

nr 2513

Reklam nr 10.

Tillika den 27 april.

1. Reklam nr 10. (S. 10.)

2. Reklam nr 10. (S. 10.)

3. Reklam nr 10. (S. 10.)

4. Reklam nr 10. (S. 10.)

5. Reklam nr 10. (S. 10.)

6. Reklam nr 10. (S. 10.)

7. Reklam nr 10. (S. 10.)

8. Reklam nr 10. (S. 10.)

9. Reklam nr 10. (S. 10.)

10. Reklam nr 10. (S. 10.)

Reklam nr 11.

Tillika den 27 april.

1. Reklam nr 11. (S. 11.)

2. Reklam nr 11. (S. 11.)

3. Reklam nr 11. (S. 11.)

Torsdagen den 22 april.

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Herr *Wehtje* anmälde, att han åter infunnit sig vid riksdagen.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade intyg får under-tecknad härmed vördsamt anhålla om tjänstledighet från riksdagsarbetet fr. o. m. den 18 april t. o. m. den 2 maj 1954.

Värmlands Bro den 20 april 1954.

Dagmar Ranmark.

Riksdagsledamoten fröken *Dagmar Ranmark* är intagen å härvarande lasarett sedan den 18 april 1954 för gallblåse- samt bukspottkörtelinflammation och är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet tills vidare minst två veckor från den 18/4, vilket härmed å tjänstens vägnar intygas.

Säfte den 20 april 1954.

Lars Dahlgren.

Lasarettslöveräkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Sedan kamrarna stannat i olika beslut angående jordbruksutskottets i utlåtan-de nr 9 punkten 11 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts i innevarande års statsverksproposition framlagda förslag om anslag till fiskerilånefonden ävensom motionerna I: 269 och II: 344 samt I: 376 och II: 343, företogs nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av samma utskott i dess memorial nr 16 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må

1) avslå motionerna I: 269 och II: 344 samt I: 376 och II: 343, såvitt däri yrkats, att det belopp, som av Kungl. Maj:t årligen må disponeras för lån från fiskerilånefonden, skall höjas till 2 500 000 respektive 3 000 000 kronor; samt

2) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 269 och II: 344 samt I: 376 och II: 343 i övrigt till Fiskerilånefonden för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att

1) med bifall till motionerna I: 269 och II: 344 i förevarande del ävensom med anledning av motionerna I: 376 och II: 343, såvitt nu är i fråga, medge att tills vidare från och med budgetåret 1954/55 ett belopp av 2 500 000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras för lån från fiskerilånefonden; samt

2) med anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 376 och II: 343 i övrigt ävensom med bifall till motionerna I: 269 och II: 344 i övrigt till Fiskerilånefonden för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 200 000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästes, verkställdes omröstningen medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 74;

Nej — 55.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagit, att han avstode från att rösta.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollstrag, nr 390 1/2, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 96 ja och 104 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 170 ja och 159 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Efter det kamrarna fattat olika beslut rörande jordbruksutskottets i utlåtande nr 1 punkten 173 gjorda hemställan beträffande Kungl. Maj:ts under punkten 199 av nionde huvudtiteln i innevarande års statsverksproposition framlagda förslag om anslag till avlöningar vid

lantmäteristaten ävensom motionerna I: 122 och II: 105 samt I: 369 och II: 472, anställdes nu jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av nämnda utskott i dess memorial nr 17 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning ävensom med bifall till motionerna I: 122 och II: 105 samt I: 369 och II: 472,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantmäteristaten, som angivits i utlåtandet;

b) fastställa följande avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	5 190 600
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, förslagsvis	12 300
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	6 553 400
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	6 217 400
	Summa kronor 17 973 700;

c) till Lantmäteristaten: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 17 973 700 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom

med avslag å motionerna I: 122 och II: 105 samt I: 369 och II: 472, beslutat att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantmäteristaten, som angivits i propositionen;

b) fastställa följande avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	5 190 600
2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, förslagsvis	12 300
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	6 459 100
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	6 193 500
	Summa kronor 17 855 500;

c) till Lantmäteristaten: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 17 855 500 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställ-

des omröstningen medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 62;

Nej — 67.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 391, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 86 ja och 111 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 148 ja och 178 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Justerades protokollen för den 13 och den 14 innevarande månad.

Herr TALMANNEN:

Efter samråd med andra kammarens talman får jag föreslå, att första kammaren ville besluta att vid sammanträde, som kommer att hållas onsdagen den 5 instundande maj, företaga val av valmän och suppleanter för utseende av ej mindre fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret än även suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor.

Detta förslag antogs.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 183, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 och 8 §§ lagen den 27 juni 1924 (nr 322) om vård av omyndigs värdehandlingar; samt

nr 184, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av lagen den 6 juni 1925 (nr 174) om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 185, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i värnpliktslagen m. m.; samt

nr 186, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till allmän förfogandelag m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes allmänna beredningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 189, i anledning av väckta motioner om ökad forsknings- och propagandaverksamhet rörande barnolycksfallen; samt

nr 190, i anledning av väckta motioner dels om inrättande av en rådgivande språknämnd och dels om inrättande av ett språkvårdsråd.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:

nr 532, av herr *Bergvall* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 49 mom. 2 regeringsformen samt § 1 mom. 2, § 38 mom. 2, § 45, § 55 mom. 1 samt §§ 58 och 63 riksdagsordningen; samt

nr 533, av herr *Boo* och herr *Jansson, Axel*, i samma ämne.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 534, av herr *Larsson, Nils Theodor*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.;

nr 535, av fru *Gärde Widemar* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.; och

nr 536, av fru *Gärde Widemar* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om personundersökning i brottmål, m. m.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 537, av fru *Gärde Widemar* m. fl.,

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om personundersökning i brottmål, m. m.; och

nr 538, av fru *Sjöström-Bengtsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en första lärarhögskola.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 539, av herr *Svärd*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt på fonderade vinstmedel (fondskatt); och

nr 540, av herr *Svärd*, i samma ämne.

Anmäldes att till kammaren överlämnats Kungl. Maj:ts proposition nr 214, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Europarådets rådgivande församling år 1953 vid dess femte ordinarie möte fattade beslut.

Den kungl. propositionen bler nu föredragen och lagd på bordet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.21.

In fidem

G. H. Berggren.

Lördagen den 24 april.

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 187, i anledning av väckta motioner om åtgärder för Tornedalens och Överkalixbygdens försörjning medelst där befintliga naturtillgångar och tillgänglig arbetskraft; samt

nr 188, i anledning av väckta motioner om utredning i syfte att främja näringslivet och befolkningsutvecklingen å landsbygden i Bohuslän.

Anmäldes och godkändes sammansatta tredje lag- och jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 191, till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till skydd för Smålands Tabergs naturvärden, dels ock i ämnet väckta motioner.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 214, med anhållan om riksdagens yttran-

de angående vissa av Europarådets rådgivande församling år 1953 vid dess femte ordinarie möte fattade beslut.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till landstingslag m. m. ävensom i ämnet väckta motioner;

sammansatta konstitutions- och första lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av väckta motioner om utredning angående åtgärder för en likformig reglering av rätten till ersättning vid ingrepp i enskilda äganderätt och frihet;

statsutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1954/55 under elfte huvudtiteln, avseende anslagen inom inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.;

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1954/55, i vad avser

socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.;

nr 79, i anledning av väckta motioner om återbäring till Lifaco aktiebolag av till statsverket erlagd varuskatt m. m.;

nr 80, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 81, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 83, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av statens lånefond för den mindre skeppsfarten jämte i ämnet väckta motioner;

nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldande av viss livränta;

nr 85, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1954/55 till avlöningar till personal vid 1951 års jordbruksräkning;

nr 86, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1954/55, i vad avser finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 87, i anledning av väckta motioner om förbättrade förmåner för i statens tjänst återanställda pensionärer;

nr 88, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring av gällande bestämmelser om ersättning för tjänstgöring på obekvämt arbetstid m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 89, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1954/55 till bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn m. m.;

nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vis-

sa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter; samt

nr 91, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1953/54, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 32, i anledning av väckta motioner om rätt att vid taxering till skatt för inkomst göra avdrag för läkar- och sjukvårdskostnader;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 20, i anledning av väckt motion angående utredning av frågan om kammarkansliernas rationalisering eller upprättande av en gemensam upplysningscentral i riksdagen;

nr 21, i anledning av väckt motion om installering av en högtalaranläggning i första kammarens plenisal; samt

nr 22, i anledning av väckt motion om pension åt riksdagsstenografen E. G. T. Torbiörns änka och barn;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 21, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av prisregleringslagen den 30 juni 1947 (nr 303), dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 22, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om yrkesskadeförsäkring m. m. dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 5 § lagen den 20 mars 1936 (nr 56) om socialregister;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl., m. m.;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m.; samt

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts

proposition med förslag till förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret;

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 22, i anledning av väckta motioner om inrättande av en stiftsadjunktur för sjömansvård i Stockholms stift; samt

nr 23, i anledning av väckta motioner angående dels upphävande av lagen om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet, dels viss ändring i lagen om uppsikt å jordbruk och upphävande av lagen om kronans förköpsrätt m. m., dels översyn av sistnämnda lag, dels ock viss ändring av samma lag;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 18, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan om anslag till Befrämjande av landsbygdens elektrifiering jämte i ämnet väckta motioner;

nr 19, med anledning av väckta motioner angående förskott ur anslaget till bidrag till jordbrukets rationalisering eller ur jordfonden till byggande av en fiskehamn vid Hallshuks fiskeläge;

nr 20, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvaltningen av vissa stödlån; samt

nr 21, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avveckling av kommunskogslånefonden; ävensom

allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 18, över motion om viss ändring i stadgan angående hotell- och pensionatsrörelse; samt

nr 19, över motion om upprättande av förteckningar över sådana arbets- och tjänsteuppgifter inom statliga verk och inrättningar, som lämpligen kan anförtros åt partiellt arbetsföra personer.

Anmälades och bordlades en av herr *Spetz* under sammanträdet till herr talmannen avlämnad, av honom och herr *Näslund* undertecknad motion, nr 541, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.07.

In fidem

W. Stenwall.

Tisdagen den 27 april.

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 168, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.;

nr 169, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättandet av en veterinärklinik i Hälsingborg jämte i ämnet väckta motioner;

nr 192, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställningar rörande avveckling av jordbrukets lagerhusfond m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 193, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande anslag till stipendier m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 194, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställningar rörande anslag till veterinärstaten jämte i ämnet väckta motioner;

nr 195, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställningar rörande anslag till fiskerilånefonden, jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 196, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande anslag till Lantmäteri- staten: Avlöningar jämte i ämnet väckta motioner.

Ang. reglerna för resning i mål.

Hans excellens herr statsministern **ER-LANDER**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Stens interpellation angående reglerna för resning i mål, erhöi ordet och anförde:

Herr talman! Med kammarens tillstånd har herr Sten frågat mig, om jag har uppmärksammat den redogörelse för den s. k. förräderiprocessen och för Ivan Oljelunds resningsansökan som Z. Höglund lämnat i andra delen av sina memoarer samt om detta och andra fall föranleder mig att överväga något initiativ till att söka lösa frågan om ur rättsvårdens och rättssäkerhetens synpunkt betryggande regler för resning.

Som bekant dömdes Oljelund genom högsta domstolens utslag den 6 september 1916 till fängelse i åtta månader. Det brott domstolen lade honom till last var att han i ett anförande vid en av Socialdemokratiska ungdomsförbundet anordnad kongress i Stockholm i mars 1916 sökt förleda åtminstone till sådan straffbar ohörsamhet mot laga myndighet, som består i värnpliktigas underlåtenhet att efterkomma inkallelse till krigstjänstgöring. I april 1938 anhöi Oljelund om resning i detta mål. I utslag den 29 november 1938 förklarade högsta domstolen att resningsansökningen icke kunde bifallas. Två av domstolens ledamöter var dock av skiljaktig mening och ville bifalla ansökningen.

Interpellanten — som tydligen anser att sakliga skäl finns för att målet bort kunna upptagas till ny prövning — ifrågasätter ej annat än att högsta domstolens beslut att avslå resningsansökningen överensstämt med gällande bestämmelser om resning. Hans slutsats blir därför att det måste vara något fel på reglerna om möjligheten att få resning i ett mål.

Nu är att märka att lagstiftningen om resning undergått genomgripande ändringar, sedan Oljelunds resningsansökan prövades 1938. Enligt då gällande bestämmelser kunde resning beviljas endast under den förutsättningen att det förelåg »nya skäl». Därmed förstods att

Ang. reglerna för resning i mål.

det skulle föreligga faktiska omständigheter eller bevis, som icke åberopats i den tidigare rättegången. Dessutom krävdes, att resningsökanden ej känt till dessa omständigheter eller bevis, när målet handlades, eller att han då ej insett eller bort inse deras betydelse.

År 1939 genomfördes en lagstiftning om särskilda rättsmedel, vilken trädde i kraft den 1 januari 1940. I denna lagstiftning upptogs i åtskilliga punkter skilda grunder, på vilka resning kunde beviljas. Såvitt avser resning i brottmål till förmån för den tilltalade — vilket synes vara det fall interpellanten närmast åsyftar — angavs en resningsgrund vara att omständighet eller bevis, som ej tidigare förebragts, åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller brottet hänförts under mildare straffbestämelse än den som tillämpats eller ock med hänsyn till vad sålunda åberopas och i övrigt förekommer synnerliga skäl är att frågan, huruvida den tilltalade förövat det brott, för vilket han dömts, prövas ånyo. En annan grund för resning är att rättstillämpning, som ligger till grund för domen, uppenbart strider mot lag. Lagstiftningen 1939 innebar sålunda en ej obetydlig utvidgning av möjligheterna för den som dömts till ansvar att erhålla resning.

I lagstiftningsärendet 1939 var också under bedömande frågan på vilket organ prövning av resningsansökning skulle ankomma och hur förfarandet skulle ordnas. Det må nämnas att under ärendets behandling förslag framkom om medverkan på visst sätt av lek-män. Någon ändring gjordes dock ej i den redan tidigare gällande ordningen att prövningen av frågor om resning skall ankomma på högsta domstolen. Däremot upptogs den bestämmelsen att då avdelning av högsta domstolen behandlar ansökan om resning i något i högsta domstolen avgjort mål, ledamot, som deltagit i det tidigare avgörandet, ej må tjänstgöra på avdelningen, om domfört antal ledamöter ändå är att tillgå.

De genom 1939 års lagstiftning införda reglerna har i huvudsak oförändrade

upptagits i den nya rättegångsbalken, vilken som bekant trädde i kraft 1948. De gäller sålunda alltjämt.

Av vad jag sålunda anfört torde framgå, att bestämmelserna om resning sedan 1938 undergått sådan omarbetning att man icke torde kunna lägga utgången av Oljelunds resningsansökan till grund för ett bedömande, huruvida nu gällande resningsbestämmelser har en lämplig utformning. Interpellanten säger emellertid att det även i andra fall visat sig omöjligt att få resning. I anledning härav vill jag anföra några statistiska uppgifter för att belysa verkningarna av 1939 års lagstiftning.

Uppgifterna avser tre tidsperioder, nämligen dels den 7-årsperiod som ligger närmast före 1939 års resningslag, alltså åren 1933—1939, dels 7-årsperioden närmast därefter, d. v. s. åren 1940—1946, och dels den följande 7-årsperioden 1947—1953. Enligt denna statistik har antalet *avgjorda* resningsansökningar i tvistemål varit ungefär detsamma under var och en av de tre perioderna, eller omkring 250. Antalet avgjorda ansökningar i brottmål har däremot ökat från omkring 90 under första perioden till ungefär 180 under envar av andra och tredje perioderna. Det må anmärkas att det alldeles övervägande flertalet resningsansökningar i brottmål avser resning till förmån för den tilltalade. Av ansökningarna under tredje perioden gällde sålunda endast 7 resning till men för den tilltalade. I förhållande till antalet avgjorda resningsansökningar har antalet *bifallna* ansökningar i brottmål ökat. Under den första perioden bifölls sålunda ungefär 1/12 av de avgjorda ansökningarna, under den andra perioden något mer än 1/6 och under den tredje perioden mellan 1/4 och 1/3.

De anförda uppgifterna visar att resning i brottmål beviljas i relativt stor omfattning. Självfallet går det dock ej att ur dylika statistiska uppgifter direkt utläsa om gällande resningsbestämmelser har en lämplig utformning. Men mot bakgrunden av uppgifterna måste det visas föreligga ett klart behov av ändring för att en prövning skall anses motive-

rad av de 1939 tillkomna stadgandena i ämnet. Det är i varje fall tydligt att behandlingen av Oljelunds resningsansökan, vilken ägde rum i enlighet med de dessförinnan gällande rättsreglerna, icke kan tillmätas någon betydelse i nyssnämnda avseende.

Herr STEN (s):

Herr talman! Jag framför mitt tack till hans excellens herr statsministern för svaret. I den mån det varit arbetskrävande, tröstar jag mig med att det icke endast ökar mina kunskaper på området utan även att det är intressant och värdefullt ur den stora allmänhetens synpunkt.

Jag känner icke anledningen till att Oljelund icke har återkommit, sedan bestämmelserna fått en annan avfattning. Det har över huvud taget inte förekommit någon kontakt mellan honom och mig i någondera riktningen i denna sak. Anledningen kan ju helt enkelt vara den, att det för hans medborgerliga anseende är likgiltigt, om han är dömd och straffad eller om han får resning och blir frikänd. Men man kan ju då fråga sig, om det är tillfredsställande ur samhällets synpunkt, att sakförhållandet kan vara sådant.

Det s. k. Järvsöfallet, som jag också i förbigående omnämnde, visar ju i alla fall att även med nuvarande bestämmelser kan en klyfta uppstå ibland mellan det folkliga rättsmedvetandet och det resultat, som en domstol kommer till vid avgörandet av en resningsansökan.

Jag förstår emellertid att de statistiska uppgifter, som finns i svaret, icke för närvarande ger statsministern stöd för att svara ja på min fråga. Han har ju inte heller svarat nej utan håller frågan öppen. Det vore av intresse att få veta — jag menar inte i dag, utan det är en sak som kan klarläggas under den fortsatta uppmärksamhet, som man gör denna sak till föremål för — huruvida det i praktiken visat sig finnas ett tillräckligt antal ledamöter av högsta domstolen, som icke tidigare deltagit i målets handläggning, när det gällt att samman-

sätta högsta domstolen för behandling av en resningsansökan. Jag menar inte att detta är någon avgörande sak. Den aktning, som jag har betygat för Nils Alexanderson, kan jag mycket väl utsträcka till hela högsta domstolen. Jag menar att den kan fullgöra både den ena och den andra funktionen, alltså både döma i sista instans och pröva en resningsansökan, även om förhållandet rent principiellt icke kan anses vara fullt tillfredsställande.

Intressant är ju uppgiften i svaret, att tanken på ett lekmannainslag i en domstol för prövning av resningsansökningar icke första gången har framkastats i interpellationen. Även om alltså ansatser gjorts för att få till stånd en bättre ordning på detta område och även om de lett till vissa resultat, såsom framgår av den statistik statsministern åberopar, är frågan därför helt visst förtjänt av fortsatt uppmärksamhet. Dess roll i vår rättsvård står säkerligen klar för hela folket.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. vidgad avdragsrätt vid kommunal inkomsttaxering.

Ordet lämnades härefter till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet **SKÖLD**, som meddelat, att han ämnade vid detta sammanträde besvara herr Magnussons interpellation angående vidgad avdragsrätt vid kommunal inkomsttaxering, och nu yttrade:

Herr talman! I en med första kammarens tillstånd framställd interpellation har herr Magnusson till mig riktat följande fråga: Har herr statsrådet för avsikt att inom kort för riksdagen framlägga något förslag i syfte att undanröja den orättvisa, som består i att vissa skattskyldiga är berövade möjligheten att vid taxeringen till kommunal inkomstskatt tillgodogöra sig allmänna avdrag och ortsavdrag?

Ang. vidgad avdragsrätt vid kommunal inkomsttaxering.

I anledning härav får jag anföra följande.

Kommunalskattelagen medger de skattskyldiga viss rätt att vid taxeringen tillgodogöra sig s. k. allmänna avdrag, ortsavdrag och extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Till allmänna avdrag hänföres exempelvis underskott i förvärvskälla. Sådant underskott får avdragas allenast mot inkomst i den kommun, där underskottet uppkommit. Övriga här avsedda avdrag får göras endast mot inkomst i hemortskommunen. Bestämmelserna kan med andra ord sägas vara mer restriktivt utformade vid den kommunala än vid den statliga taxeringen, där någon hänsyn motsvarande den som påkallats av kommunernas rätt till skatteunderlag ej behövt tagas.

Det är mot innebörden av de nu antydda bestämmelserna, som interpellanten riktar invändningar.

Dessa spörsmål har tidigare uppmärksamrats. I ett sakkunnigförslag 1945 föreslogs även en utvidgad avdragsrätt på ifrågavarande område. Vid förslaget remissbehandling framfördes såväl från taxeringsmyndigheternas som från kommunernas sida erinringar mot detsamma. Ur materiell synpunkt ansågs förslaget icke invändningsfritt. Det skulle därjämte komplicera taxeringsförfarandet och medföra ett icke oväsentligt merarbete för taxeringsmyndigheterna.

Sakkunnigförslaget överlämnades den 20 maj 1953 till 1950 års skattelagssakkunniga för att tagas under övervägande vid dessa sakkunnigas översyn av skatte- och taxeringsreglerna.

Sedan 1945 års nyssnämnda förslag framlagts har några omständigheter tillkommit, som gör att ökade möjligheter föreligger att tillgodogöra sig avdrag i de hänseenden som interpellanten åsyftar. Fr. o. m. 1954 års taxering är kommungränserna utan betydelse, när det gäller att fastställa omfattningen av särskild förvärvskälla för jordbruksfastighet. Detta innebär, att om jordbruksfastigheter, som utgör en förvaltningsenhet, ligger i olika kommuner, en utjämning mellan fastigheternas avkastning, däri

inberäknat underskott å någon av fastigheterna, automatiskt kommer till stånd vid den skattemässiga inkomstberäkningen. Vidare har kommunindelningsreformen medfört en minskning av det antal fall, där ifrågavarande regler om begränsning av avdragsmöjligheterna blir tillämpliga.

Det sagda innebär icke, att jag tagit någon ståndpunkt mot ytterligare åtgärder av det slag, som interpellanten åsyftar. Särskilt synes enligt min mening frågan om vidgade möjligheter att utnyttja ortsavdrag böra uppmärksammas. Med en fortsatt prövning av hithörande spörsmål bör dock av skilda skäl anstå till dess skattelagssakkunniga redovisat resultatet av sina överväganden.

Herr MAGNUSSON (h):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få uttala mitt tack för svaret å min interpellation.

Denna interpellation avser att fästa uppmärksamheten på den orättvisa, som ligger i att inte alla skattskyldiga vid den kommunala beskattningen kan tillgodogöra sig avdrag för förlust å förvärvskälla eller andra allmänna avdrag eller ortsavdrag. Detta förhållande uppstår t. ex. då en person gjort förlust på en rörelse i en kommun och haft skattepliktig inkomst i en annan kommun. Skulle han driva en rörelse på annat ställe än hemortskommunen och sedan icke ha någon inkomst inom hemortskommunen, går han ju förlustig allmänna avdrag och ortsavdraget vid den kommunala beskattningen.

Med hänsyn till principen, att skatt skall uttagas efter vederbörandes skatteförmåga, kan dessa förhållanden icke anses tillfredsställande. Det kan inte anses rättvist, att vissa medborgare skall gå förlustiga avdrag som tillkommer det stora flertalet skattebetalare.

Det var också med denna motivering som 1944 års skattesakkunniga framlade förslag till ändringar i kommunalskattelagen.

Om skärpt deklarationskontroll beträffande handel med livdjur m. m.

Finansministern säger i sitt svar, att sedan år 1945 har tillkommit omständigheter, som innebär att ökade möjligheter finnes att tillgodogöra dessa avdrag, men jag tror inte att man skall tillmäta dessa omständigheter så stor betydelse. När det gäller jordbruksfastigheter, som förvaltas såsom en enhet men som är belägna i olika kommuner, kan det inte vara något större antal som beröres härav.

Det är nog riktigt att kommunsammanslagningarna hjälpt en del människor. Men fortfarande kvarstår dock det stora flertalet av dem som år 1945 inte kunde utnyttja ifrågavarande avdrag. Jag skulle för min del snarast tro, att det i dag är flera människor som blir utsatta för denna orättvisa beskattning. Det förhållandet har närmast uppstått genom den stora bostadsbristen, som ju medför att människorna ofta måste bo i en annan kommun än den där de har sin sysselsättning förlagd. Det är särskilt vanligt, att företagare är bosatta i ett egnaoms- och villaområde i den utanför staden liggande landskommunen. Av denna anledning anser jag att det i dagens läge är mycket angeläget att rättelse kommer till stånd.

Finansministern säger att det förslag, som framlades år 1945, blev utsatt för erinringar vid remissbehandlingen. Ja, detta är väl ett vanligt förhållande vid presentationen av nya förslag. Särskilt skulle förslaget, såges det, komma att medföra merarbete ur taxeringssynpunkt. Den invändningen göres ofta av taxeringsmyndigheterna, men den får inte i alla lägen vara utslagsgivande och stå hindrande i vägen när det gäller att eliminera så uppenbara orättvisor ur beskattningssynpunkt, som föreligger inom det område denna interpellation berör.

Finansministern förklarar nu att detta sakkunnigförslag har överlämnats till 1950 års skattesakkunniga.

Med hänsyn till alla de andra frågor, som gått till dessa sakkunniga, är det väl emellertid icke troligt, att denna fråga inom den närmaste tiden kan komma till avgörande. Jag skulle därför vilja

ifrågasätta, om icke herr statsrådet kunde påskynda frågan och om det icke kunde anses motiverat att den utbrytes från alla andra uppdrag som dessa sakkunniga fått.

Jag vågar göra detta så mycket mera som herr statsrådet slutade sitt svar med en antydning om att även han anser att ökade möjligheter till utnyttjande av ortsavdraget bör medgivas.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Om skärpt deklarationskontroll beträffande handel med livdjur m. m.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet **SKÖLD**, som förklarar sig ämna vid detta sammanträde besvara jämväl herr Karl Perssons interpellation om skärpt deklarationskontroll beträffande handel med livdjur m. m., erhöll ånyo ordet och anförde:

Herr talman! I en med första kammarens tillstånd framställd interpellation har herr Karl Persson frågat mig, om jag vid den bebådade skärpningen av deklarationskontrollen ämnar föreslå sådana bestämmelser, att veterinärerna vid köttbesiktningens byråer blir skyldiga att journalföra från vilken jordbrukare besiktigt kött levererats jämte vikten på detsamma samt bestämmelser om journalföring över handel med livdjur.

Frågan har motiverats därmed, att försättningar för en ändamålsenlig taxeringskontroll beträffande jordbrukarnas inkomster för närvarande föreligger i fråga om leveranser till jordbrukarnas ekonomiska organisationer, vilka har fullständig och välskött bokföring, men att motsvarande kontrollmöjligheter i vissa fall saknas beträffande leveranser till andra uppköpare av produkter från jordbruket.

Bestämmelserna i 35 § taxeringsförordningen ger möjlighet till viss kontroll i de hänseenden interpellanten åsyftar. Enligt nämnda föreskrifter åligger det nämligen idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse att efter anmaning

Om skärpt deklarationskontroll beträffande handel med livdjur m. m.

lämna uppgifter om belopp, som utbetalas till annan näringsidkare och i mottagarens hand utgör intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse. Anmaning kan, om den avser viss namngiven mottagare, meddelas av taxeringsnämndsordförande, taxeringskonsulent eller taxeringsintendent. Befogenhet att meddela anmaning att för viss grupp icke namngivna mottagare avlämna uppgifter av ifrågasvarande art tillkommer endast taxeringsintendent.

Som bekant arbetar f. n. en särskild kommitté, 1950 års skattelagssakkunniga, med en översyn av taxeringsförordningens bestämmelser. Av direktiven för utredningen framgår, att även frågor av den art, som åsyftas i interpellationen, ingår i utredningsuppdraget.

De sakkunnigas förslag i ämnet är enligt vad jag inhämtat att förvänta inom sådan tid, att därav föranledda förslag kan underställas 1955 års riksdag.

Hur de bestämmelser, som interpellationen tar sikte på, i detalj bör utformas, är jag för närvarande icke beredd att yttra mig om.

Herr PERSSON, KARL, (bf):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få framföra mitt tack för svaret. Trots svarets korthet eller kanske just på grund av svarets korthet tar jag mig friheten att tro att statsrådet är positivt inställt till frågans lösning.

Det är egentligen två orsaker till min interpellation. Den ena orsaken är att det från olika håll har gjorts och görs gällande, att jordbrukets inkomster inte skulle bli så fullständigt redovisade i taxeringshänseende som övriga inkomster blir. Nu tror inte jag att så är förhållandet i allmänhet, men det finns dock kanske ett hak i bestämmelserna därvidlag. Och därmed är jag inne på den andra orsaken till interpellationen.

De jordbrukare, som levererar sina djur och även andra produkter till jordbrukets organisationer, har givetvis inga möjligheter att komma ifrån taxering

därför, utan dessa inkomster blir fullständigt redovisade. Men vi har ju alla dessa småslaktare och även andra uppköpare av livdjur, som reser omkring på landsbygden och som inte har någon ordnad bokföring utan har, kan man säga, kontoret på fickan. De gör många gånger i mer eller mindre förtäckta ordalag gällande att de, om jordbrukarna säljer sina djur till dem, skall se till att några uppgifter inte lämnas till taxeringsmyndigheterna beträffande dessa djur. Detta betyder ju inte bara att det kan bli, såsom jag sade, ett hak i taxeringsarbetet utan även att de bedriver, kan man gott säga, en viss illojal konkurrens med jordbrukets egna organisationer. Det är givetvis inte riktigt att sådant skall få förekomma. Det blir ju i regel dessa uppköpare som genom förmånliga köp i stället för det allmänna får inkomsterna i sin ficka.

Det finns ytterligare en orsak till interpellationen, och det är den rent allmänna synpunkten, att om några grupper inte redovisar sina inkomster fullständigt, är det andra grupper som får betala så mycket mer i stället.

Vad beträffar slaktdjur gäller som regel hundraprocentigt numera, att dessa skall besiktigas av köttbesiktningsbyråerna. Jag hade härvid föreslagit, att köttbesiktningsbyråerna skulle vara skyldiga att inte bara journalföra för vems räkning köttet besiktigas, utan även anteckna namn och adress på de jordbrukare, från vilka köttet levererats, och sedan skulle taxeringsmyndigheterna vid behov kunna göra utdrag av dessa journaler. Jag är säker på att detta är ett så gott som fullständigt vattentätt system då det gäller redovisningen av försålda slaktdjur.

Jag hade vidare föreslagit att de, som bedriver handel med livdjur, skulle vara skyldiga att även i detta fall föra journaler över från vem de inköpta djuren kommer. Det är kanske möjligt att detta system inte blir så fullständigt vattentätt, men det skulle i varje fall säkerligen bidra till att inkomsterna av försäljningen av sådana djur inte blir un-

Ang. studerandes inkallande till värnpliktstjänstgöring.

dandragna taxeringskontrollen, något som åtminstone kan antas i viss utsträckning vara fallet för närvarande.

Herr statsrådet säger, att bestämmelserna i 35 § taxeringsförordningen ger taxeringsnämndsordförande och i all synnerhet taxeringsintendenten möjlighet att infordra uppgifter från vederbörande. Men jag tror att denna bestämmelse för närvarande är ganska illusorisk, därför att alla de, som reser omkring som uppköpare, i allmänhet inte har någon ordnad bokföring, även om de möjligen för in dagsinkomster och dagsutgifter för försäljningar, enligt bestämmelserna säkerligen inte är skyldiga att journalföra från vem de köper, och då kan inte denna bestämmelse i taxeringsförordningen vara tillräcklig.

Statsrådet säger vidare, att en utredning i frågan pågår. Det är nog gott och väl. År 1947 väckte jag en motion om förstärkt taxeringskontroll när det gällde de s. k. fria yrkena — läkare, tandläkare, chaufförer och en del andra — och utskottet hänvisade därvid till en pågående utredning. Nu har ju vissa händelser inträffat, som har aktualiserat just detta problem. Herr statsrådet säger, att han hoppas att den utredning, som pågår, skall bli färdig med sitt betänkande i så god tid, att det kan föreläggas 1955 års riksdag. Jag tror nog att man mer kan lita på statsrådets uppgifter i detta fall än vad man många gånger kan göra när det gäller ett utskottsutlåtande, i vilket det hänvisas till en pågående utredning; utskottet gör det kanske många gånger mera för att bli av med en besvärlig motion. Jag hoppas ju, att utredningens betänkande, även om det kanske inte blir färdigt så att proposition kan föreläggas 1955 års riksdag, med herr statsrådets resoluta sätt och stora arbetsförmåga inte skall dröja så länge som har varit förhållandet i det fall, jag nyss berörde.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. studerandes inkallande till värnpliktstjänstgöring.

Ordet gavs nu till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet **TORSTEN NILSSON**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Ohlons interpellation angående studerandes inkallande till värnpliktstjänstgöring, och nu yttrade:

Herr talman! I en interpellation har herr Ohlon frågat mig

1) om jag underrättats om det nya förfarande för studerande värnpliktigas inkallelse till första värnpliktstjänst som i år föreskrivits;

2) om, därest så ej är fallet, jag ämnar skyndsamt vidtaga någon åtgärd för att motverka den störning i de studerandes utbildning som måste bli följden av detta förfaringsätt.

Frågan angående inryckningstiderna till första tjänstgöring innevarande år var före generalorderns utfärdande föremål för ingående överläggningar inom försvarsdepartementet. Jag är därför insatt i bestämmelsernas innebörd och konsekvenser.

Frågan ligger i korthet till på följande sätt.

Efter samråd med arbetsmarknadsmyndigheter, skolmyndigheter m. fl. har följande tider fastställts för de värnpliktigas inryckning till första tjänstgöring vid armén innevarande vår: underbefälsuttagna den 27/4, värnpliktiga i allmänhet den 17/5 och underofficersuttagna den 31/5.

De underbefälsuttagna värnpliktiga tjänstgör under sitt sista utbildningsskede, i regel januari—mitten av mars, som gruppchefer vid förband av övriga värnpliktiga. Såväl av praktiska utbildnings-skäl som ur psykologisk synpunkt är det därför ett önskemål, att dessa två kategorier värnpliktiga rycker ut vid samma tidpunkt. Underbefälsuttagna, som har att fullgöra 324 dagars första tjänstgöring, måste därför inrycka 20 dagar tidigare än värnpliktiga i allmänhet, vilka endast fullgör 304 dagars första tjänstgöring. En senareläggning av

Ang. studerandes inkallande till värnpliktstjänstgöring.

de olika inryckningstiderna för att tillgodose sådana värnpliktiga, som under våren avlägger slutexamen av olika slag, skulle medföra motsvarande senareläggning av utryckningstiden för åldersklassen nästa år. Detta är av olika skäl icke möjligt. Ur såväl militära som arbetsmarknadssynpunkter är det nämligen nödvändigt, att utryckningen äger rum i mitten av mars. Omdelbart efter denna utryckning måste nämligen såväl kaserner som utbildningsbefäl tas i anspråk för våromgångens repetitionsövningsförband. En senareläggning av inryckningstidpunkten för dessa är icke heller möjlig, då huvuddelen av häri deltagande värnpliktiga måste rycka ut i tid för vårbruket. Ur såväl övnings- som markskadesynpunkt är det också ett önskemål, att åldersklassens utryckning sker så tidigt, att de större övningar, som avslutar första tjänstgöringen, kan hållas utan att större markskador uppstår, d. v. s. innan tjälen gått ur marken.

Jag är fullt medveten om att de fastställda inryckningstiderna kan vara till olägenhet för vissa av dem, som under våren avslutar skolutbildning av olika slag — bland andra studentabiturienter, som vid inskrivningarna uttagits till underbefälsutbildning. För de underofficersuttagna och även för dem som är uttagna till värnpliktiga i allmänhet med inryckning 31/5 respektive 17/5 torde däremot inga större svårigheter föreligga, särskilt som dessa kategorier ealigt utfärdade bestämmelser antingen medgives inställa sig till tjänstgöring senast andra dagen efter examens avläggande, dock senast åttonde dagen efter inryckningsdagen, eller ock, om synnerliga och styrkta skäl föreligger, kan erhålla högst fem dagars ledighet för examens avläggande.

De studentabiturienter — cirka 8 procent — som uttagits till underbefälsutbildning står emellertid i ett sämre läge. Något åtta dagars anstånd med inryckningen i likhet med för underofficersuttagna och värnpliktiga i allmänhet är med hänsyn till den korta tiden för underbefälsutbildning icke möjligt och skulle för övrigt endast vara ett fåtal

till hjälp, då studentexamen icke börjar förrän några dagar in i maj. För vissa kan måhända nyssnämnda fem dagars ledighet vara till hjälp. Ett mindre antal underbefälsuttagna, vilka vid inskrivningarna befunnits underofficerslämpliga men på grund av begränsat behov icke kunnat uttagas till underofficersutbildning utan endast till underbefälsutbildning, har på grund av efter inskrivningarna uppkomna vakanser bland de underofficersuttagna även möjlighet att efter frivilligt åtagande uttagas för sådan utbildning med inryckning 31/5. Flertalet underbefälsuttagna studerande kommer emellertid att få fullgöra sin första tjänstgöring först nästa år.

Jag vill till slut nämna, att frågan angående tidpunkten för de värnpliktigas inryckning till första tjänstgöring sedan länge varit föremål för ingående överläggningar mellan de militära myndigheterna, skolöverstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen. Som jag tidigare här framhållit, medför en senareläggning av inryckningstiderna bestämda nackdelar ur såväl arbetsmarknads- som militär synpunkt. Jag kommer emellertid att upptaga frågan om inryckningstiderna för den studerande ungdomen till förnyad prövning med berörda myndigheter.

Herr OHLON (fp):

Herr talman! Jag tackar herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet för det nu upplästa svaret, som jag fick del av redan i lördags. Av statsrådets svar framgår, att frågan inte hör till de lättlösta. Det är väl också anledningen till att svaret blivit, i varje fall i vissa avseenden, så övervägande negativt. Mest tillfredsställande synes den sista meningen vara, där löfte ges, att frågan om de militära inryckningstiderna för den studerande ungdomen skall upptagas till förnyad prövning med berörda myndigheter. Av detta yttrande, liksom av statsrådets framställning i övrigt, kan man sluta sig till att statsrådet har klart för sig, att nu gällande inryckningstider är behäftade med avsevärd

Ang. studerandes inkallande till värnpliktstjänstgöring.

olägenhet för stora skaror studerande ungdom, inte bara för dem, som står i färd med att avlägga studentexamen utan även för andra grupper.

Men detta utgör ingen lindring för dem, som rycker in i militärtjänst i dag, den 27 april. Herr statsrådet säger, att inryckningsdagarna fastställts efter samråd med bland annat skolmyndigheterna. Jag förutsätter, att skolöverstyrelsen aldrig har kunnat vara med om att ge de nuvarande inryckningsbestämmelserna sin välsignelse, i varje fall inte beträffande de för underbefälsutbildning uttagna. De underofficersuttagna, som skall rycka in den 31 maj, och andra värnpliktiga, vilkas inryckningsdag är den 17 maj, har det betydligt bättre ställt. Om dessa utlovar ju statsrådet, att de medges uppskov med inställelse till tjänstgöring till senast andra dagen efter examen, dock senast åtta dagar efter inryckningsdagen. Om detta schema inte skulle passa dem, utlovas de högst fem dagars ledighet för att avlägga examen. Allra gynnsammast ställda är de, som avses för handräckning. Om dessa heter det i tjänstemeddelandet, att värnpliktig, som avlägger tentamen, studentexamen eller annan slutexamen efter den föreskrivna inryckningstiden, må medges anstånd med inryckningen erforderligt antal dagar, varvid dock utryckningen skall förskjutas motsvarande antal dagar.

Diskussionen torde därför kunna inskränkas till de underbefälsuttagna. På sina håll i landet lär de ha utlovats bara tre dagars ledighet för studentexamen, av vilka två dagar beräknats för resor fram och åter mellan den militära utbildningsplatsen och orten för examen. Envar måste inse, vilka påfrestningar och spänningar dessa stackars examinander utsättes för. Nu säger försvarsministern, att för vissa av dessa kan måhända nyssnåunda fem dagars ledighet vara till hjälp. Jag vill med anledning härav fråga herr statsrådet, om han är villig att låta utfärda sådana förhållningsorder, att de underbefälsuttagna värnpliktiga verkligen får en dylik längre ledighet. I själva verket är den

nog tilltagen i kortaste laget. Under alla omständigheter får man hoppas, att vederbörande examinatorer och censorer i studentexamen behandlar den här kategorien abiturienter med stor försiktighet.

Jag har en viss erfarenhet av hur det känns att genomgå ett prov under fullgörande av militärtjänst. Jag har nämligen granskat slutkorrekturet på min doktorsavhandling i Oxelösunds hotells kök. Det var under beredskapen i november 1914. Men då var man synbarligen mera generös än nu. Jag fick ledighet åtta dagar för disputationen, varav två dagar efter densamma för återhämtning efter provet och de i samband med disputationer på den tiden förekommande företeelserna.

Det har gjorts gällande, att de för underbefälsutbildning uttagna abiturienterna borde begära uppskov med sin första värnpliktstjänst till ett kommande år, och den synpunkten framskyntar också i herr statsrådets nyss upplästa svar. De som så påstår torde inte ha reda på att det allt övervägande antalet studenter fullföljer sin utbildning på ett eller annat sätt efter studentexamen. Resultatet skulle bli, att de skulle få sitt första eller andra universitets-, högskole- eller seminarieår sönderhackat. Föreläsnings- och laborationskurserna är ju som regel inte avslutade i slutet av april. För många skulle kanske det första studieåret efter studentexamen bli spolierat med åtföljande ekonomiskt avbräck, för att inte tala om studiesvårigheter av psykologisk natur. När universitetsberedningen på sin tid verkade, kunde den konstatera, hur oroväckande vanliga studieavbrotten var och att studenterna inte fullföljde sina studier. Studieavbrotten ökade under krigsåren, tydligen beroende på den störande verkan på studierna, som militärinkallelserna utgjorde. Ingenting är mera fördärvbringande för en intensiv studiegång än en avbruten rytm i arbetet.

Det råder inget tvivel om att den lyckligaste ordningen för studenternas värnpliktstjänstgöring är, att den förlägges mellan studentexamen och den fortsatta

Ang. utryckningstiden för vissa värnpliktiga m. m.

utbildningen, så att den senare kan få fortgå ostörd. Det skulle sannolikt hela folkhushållet vinna på. På grund av detta faktum begagnar sig ju också många studenter av möjligheten att rycka in före inträdet i värnpliktsåldern.

Jag är emellertid tacksam för att försvarsministern vill verkställa en översyn av dessa frågor. Det tillkommer inte mig att lämna några anvisningar om hur de skall lösas. Må det likväl tillåtas mig att komma med några förslag, som varken är nya eller originella.

Jag har ingen invändning att göra mot nu gällande ordning för de till underofficersutbildning eller handräckning uttagna. Frågan gäller endast underbefälet bland de studerande. De är ju relativt få men kan ändå räknas i åtskilliga hundratal varje år. En möjlighet vore, att de som förklarar sig ha för avsikt att bedriva akademiska studier eller annan fortsatt utbildning, för vilka värnpliktstjänstgöringens början i april skulle medföra allvarliga hinder, icke uttages till underbefälstjänst utan placerades i andra beställningar inom försvaret, till vilka de finge inrycka senare så att studierna inte väsentligen förrycktes. Jag vet emellertid inte, om det uppslaget går att förverkliga.

En annan och bättre möjlighet vore, att de till underbefälstjänst inkallade finge börja vid en senare tidpunkt för att under några månader underkastas forcerad utbildning i särskilda utbildningsgrupper, eventuellt tillsammans med de till underofficersutbildning uttagna.

En tredje möjlighet vore, att anstånd med den första tjänstgöringen beviljades de till underbefälsutbildning uttagna studerande, tills avsedd examen vid universitet eller högskola avlagts eller yrkesutbildningen fullbordats. Mot den sistnämnda möjligheten talar, att åtskilliga skulle bli alltför gamla för den första tjänstgöringen.

Jag vill, herr talman, sluta som jag började och uttala mitt tack till herr statsrådet dels för det intresse han visat denna fråga, dels för hans löfte om

en fortsatt översyn av dessa bestämmelser.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Ang. utryckningstiden för vissa värnpliktiga m. m.

Herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet **TORSTEN NILSSON**, som meddelat, att han ämnade vid detta sammanträde besvara jämväl herr Gryms interpellation angående utryckningstiden för vissa värnpliktiga m. m., fick nu åter ordet och anförde:

Herr talman! I en interpellation har herr Grym ställt följande två frågor till mig:

1) Finns det möjlighet att förskjuta de värnpliktigas 1. tjänstgöring så, att säsongarbetarna i övre Norrland får rycka ut från denna tjänstgöring under ur arbetsmarknadssynpunkt gynnsammare tid än nu?

2) Om inte in- och utryckningstiderna för dessa grupper kan ändras, är det då möjligt att genom andra åtgärder underlätta deras inlemmande i arbetslivet efter första tjänstgöringen?

Av naturliga skäl kan säsongarbetare av olika slag icke sammanföras till särskilda utbildningsenheter med för läget på arbetsmarknaden inom olika delar av landet avpassade in- och utryckningstider utan måste inordnas i det allmänna utbildningssystemet tillsammans med åldersklassen i övrigt.

Ett tillgodoseende av herr Gryms önskemål beträffande förskjutning av inryckningstiden för säsongarbetarna i övre Norrland skulle därför innebära en ändring av nu gällande in- och utryckningstider för åldersklassen i sin helhet. En sådan ändring är av olika skäl icke möjlig. Ur allmänna arbetsmarknadssynpunkter har det nämligen visat sig nödvändigt att fastställa inryckningstiden för huvuddelen av de värnpliktiga — d. v. s. sådana som icke är uttagna till underofficers- eller underbefälsutbildning — till mitten av maj med ut-

Ang. utryckningstiden för vissa värnpliktiga m. m.

ryckning i mitten av mars påföljande år. Utryckningstidpunkten är härvid kanske den avgörande. Omedelbart efter åldersklassens utryckning börjar nämligen våromgångens repetitionsövningar, och dessa måste avslutas i så god tid, att huvuddelen av häri deltagande värnpliktiga kan komma hem i tid för vårbruket, d. v. s. i slutet av april eller början av maj.

Ur militär synpunkt är det också ett önskemål att nuvarande in- och utryckningstider i stort bibehållas. Första tjänstgöringen bör nämligen till tiden förläggas så att gynnsamma ljus- och väderleksförhållanden erhålles för den grundläggande enskilda utbildningen under de första månaderna samt att tjällossningen med därav följande stora markskador undvikes under den sista tiden av tjänstgöringen, då fältnässiga övningar i större förband äger rum.

Beträffande herr Gryms andra fråga har bestämmelser utfärdats i generalorder att de värnpliktiga före utryckning skall ges yrkesvägledning och hjälp vid arbetsanskaffning. Detta har även visat sig nödvändigt av den anledningen, att ungdomen i stor utsträckning byter yrke i samband med avslutandet av 1. tjänstgöringen.

Bestämmelserna innehåller i stort att ungefär tre månader före utryckningen en orientering om det aktuella läget på arbetsmarknaden skall äga rum för samtliga värnpliktiga. Orienteringen hålles av personalvårdsassistenten vid förbandet eller yrkesvägledare från länsarbetsnämnd. De som därefter önskar personlig yrkesvägledning eller begär bistånd med arbetsanskaffning erhåller detta av tjänsteman som ställes till förfogande av länsarbetsnämnd. I en i dagarna utkommande instruktion för förbandens personalvårdsassistenter har dessa ärenden särskilt poängterats.

Herr GRYM (s):

Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framföra mitt tack för det

svar, som har lämnats på min interpellation.

Jag måste erkänna, att jag helst hade velat ha anledning att vara ännu mer tacksam över svaret, och det skulle jag ha blivit, om det varit möjligt att ur svaret finna en utväg ur de svårigheter, vilka föranlett min interpellation.

Det är faktiskt på det sättet, att många säsongarbetare i övre Norrland tvingas gå sysslolösa ett par månader efter utryckningen från sin första tjänstgöring, som upphör i mitten av mars. Vad beträffar mitt eget verksamhetsområde, nämligen skogen, är det praktiskt taget omöjligt att i mars månad få skogsarbete, om vederbörande inte förut under säsongen varit knuten till detta arbete, och det har ju inte den varit, som varit inkallad till militärtjänstgöring sedan föregående vår. Först i mitten av maj kanske det lättar på arbetsmarknaden, så att vår värnpliktige kan placeras i verksamhet.

Jag vill inte på något sätt göra gällande, att vi bör anställa räfst- och rätarting med försvaret för att de värnpliktiga icke kan få arbete inom rimlig tid efter utryckningen från sin första tjänstgöring. Men å andra sidan kan vi heller inte komma ifrån, att de värnpliktiga just genom militärtjänstgöringen satts ur stånd att bevaka sina intressen i selsättningshänseende. Det är ur min synpunkt kärnan i problemkomplexet i nu aktuellt sammanhang.

Och självfallet måste något göras. Den arbetslöshet jag här åsyftar drabbar många enskilda ekonomiskt hårt. Även en annan synpunkt måste man tänka på; den kan folkpsykologiskt sett verka avgnagande på menige mans positiva inställning till försvaret som sådant. Jag tror, att man på den punkten får vara lyhörd för den värnpliktiges situation efter utryckningen.

När det gäller att praktiskt söka finna utvägar ur svårigheterna, medger jag gärna, att frågan inte är löst. Självfallet kan det inte ifrågakomma att säsongarbetarna sammanförs till särskilda utbildningsenheter. Men jag hade tänkt mig, att man kanske kunde förskjuta in-

Ang. utryckningstiden för vissa värnpliktiga m. m.

och utryckningstiderna för, låt oss säga de värnpliktiga inom 6:e militärområdet, varifrån jag har erfarenheter om de svårigheter, vilka föranlett interpellationen. Om utryckningen ägde rum exempelvis i mitten av maj mot för närvarande i mars, så vore mycket vunnet ur de värnpliktigas sysselsättningssynpunkt. Och varför kunde inte de värnpliktiga i övre Norrland rycka in och ut vid en annan tidpunkt än de värnpliktiga i exempelvis Skåne?

Jag respekterar självfallet herr statsrådets allmänna syn på ljus- och väderleksförhållandens betydelse för utbildningen. Men jag tror, att åtminstone tjälförhållandena i Norrland medger en viss förskjutning av utryckningstiden.

Det är tacknämligt att de värnpliktiga före utryckningen beredes yrkesvägledning och hjälp vid arbetsanskaffning. Men vad hjälper detta, om det inte finns arbete att få? Och det är just denna situation skogsarbetarna och många andra säsongarbetare möter vid utryckningen från sin första tjänstgöring. Arbetsmarknadsmyndigheterna åtminstone i Norrbotten har vissa år synnerligen stora svårigheter att bereda folk sysselsättning, då vintersäsongen friställer arbetskraften.

Om man nu — vilket jag finner av statsrådets anförande — inte kan ändra in- och utryckningstiderna för de värnpliktiga, måste man försöka hjälpa dessa på annat sätt. Bäst vore då, om man genom kraftansträngningar kunde bereda dem sysselsättningsmöjligheter. Men möjligheterna att anordna beredskapsarbeten är vid denna tid på året långt ifrån de bästa. Vidare är det då även så många andra, som måste få sysselsättningen tryggad genom beredskapsarbete. Därför tror jag, att man för att hjälpa den kategori värnpliktiga, som det här gäller, får överväga ytterligare åtgärder. Vore det inte möjligt att överväga någon sorts utryckningspremie, som skulle hjälpa de av arbetslöshet drabbade värnpliktiga över den svåraste tiden efter utryckningen från första tjänstgöringen? Frågan om hur denna stödverksamhet skulle vara tekniskt konstruerad ligger

naturligtvis utom ramen för min framställning här. Men jag vill dock sluta med att vädja till herr statsrådet att i annat sammanhang söka få klarlagt, om denna väg kan beträdas, ty det problem vi diskuterat här i dag är ett livsviktigt problem för många människor i övre Norrland.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Herr ANDRE VICE TALMANNEN erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Jag ber att få föreslå, att kammaren måtte besluta, att antalet suppleanter för de valmän, som skall utse fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret jämte suppleanter för dem, bestämmas till tio.

Vad herr andre vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet den av herrar *Spetz* och *Näslund* väckta motionen, nr 541, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, sammansatta konstitutions- och första lagutskottets utlåtande nr 2, statsutskottets utlåtanden nr 11, 73 och 79—91, bevillningsutskottets betänkanden nr 31 och 32, bankoutskottets utlåtanden nr 20—22, andra lagutskottets utlåtanden nr 21—26, tredje lagutskottets utlåtanden nr 22 och 23, jordbruksutskottets utlåtanden nr 18—21 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 18 och 19.

På framställning av herr talmannen beslöts att bevillningsutskottets betänkanden nr 31 och 32 skulle på föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras näst efter andra lagutskottets utlåtande nr 22.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 542, av fru *Gärde Widemar* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reformering av läkarutbildningen;

nr 543, av herr *Lundgren* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reformering av läkarutbildningen;

nr 544, av herrar *Ollén* och *Huss*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reformering av läkarutbildningen;

nr 545, av herr *Arrhén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en första lärarhögskola;

nr 546, av herr *Arrhén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en första lärarhögskola;

nr 547, av herr *Persson, Ola*, m. fl.,

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.;

nr 548, av herr *Persson, Karl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.;

nr 549, av herr *Eskilsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.; och

nr 550, av herr *Ohlén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 17.02.

In fidem
G. H. Berggren.